

Hvis vi nu regne, at Ejerne gennemsnitlig eje Halvdelen af deres Ejendom, vil man komme til at regne med en Ejendoms-skyld af i det hele 1,6 pro mille. Ansætte vi Værdien af 1 Td. Hartkorn til 6,500 Kr., vil den hele Indkomstskat blive 10 Kr. 40 Øre pr. Td. Hartkorn — som jeg sagde før, er Besparelsen 7 Kr. 49 Øre, og der vil altsaa blive en forøget Skat paa Hartkornsejerne paa Bornholm af 2 Kr. 91 Øre pr. Td. Hartkorn, medens det øvrige Land faar en Besparelse af 7 Kr. 1 Øre. For Købstæderne paa Bornholm stiller Forholdet sig ogsaa overordentlig ugunstigt, man maa nemlig huske paa, at vi derovre betale Bygningsafgiften kun med det halve Beløb, og der vil derfor ved Ophævelsen af Bygningsafgiften ikke blive Tale om mere end det halve af, hvad det bliver under tilsvarende Forhold i det øvrige Land, og Byerne derovre vil ganske sikkert komme til at svare betydeligt større Skat, end de have svaret tidligere.

Bornholm har tidligere med Hensyn til Gammelskatten, Land- og Ligningsskatter og Bygningsafgift ganske vist haft en begunstiget og privilegeret Stilling, det maa indrømmes, men hvis man heraf vil slutte, at de bornholmske Landejendomsbesiddere næsten ikke have svaret noget i Afgift til Staten, vilde man tage meget betydeligt fejl. Vi have nemlig derovre en gammel Skat, som desværre ikke kaldes Gammelskat, den hedder Landgilde eller ogsaa Jordebogsafgift og bestaar dels af Afgift i Sæd, dels i Smør og dels i Penge. Sæd og Smør blev tidligere ydet in natura, men nu betales det efter Kapitelstakst. I Anmærkningerne til Finansloven kan man paa anden Side se, at Bornholms Land svarer i det hele 120,186 Kr. i Jordebogsafgift og andre Afgifter. Deraf er en mindre Del Arvefæsteafgift, men den største Del er Landgilde. Jeg anser denne Landgilde for en Skat, i hvert Fald er den faktisk en Skat. Den ærede Ordfører udtalte i Gaar, at man skulde ikke hænge sig i Teorier og Principper og Doktriner, og det kan jeg ogsaa slutte mig til, og jeg vil ikke paatage mig at bevise noget om, at det absolut er en egentlig Skat, men derovre kalde vi det i hvert Fald en Skat, og det er i hvert Fald en Afgift, som

stammer fra gammel Tid, idet den blev paalagt for et Par Hundrede Aar siden, og maaske er den meget, meget ældre. Hvis man nu tænker sig denne Jordebogsafgift fordelt paa Hartkorn — hvad for Resten ikke passer, thi det er ikke alle Ejendomme paa Bornholm, der have Jordebogsafgift; der er nogle, der ikke have den, og for øvrigt er den fordelt meget ulige, der er nogle Ejendomme, der have en meget stor Afgift og andre kun en ringe — men tænker man sig den fordelt paa Hartkorn, vil det blive en Skat af omtrent 21 Kr. pr. Td. almindeligt Hartkorn, og lægge vi dertil de 7 Kr. 49, komme vi op paa 28—29 Kr., og tage vi Hensyn til Bygningsafgiften, bliver det omtrent 30 Kr. pr. Td. Hartkorn. Det vil ses heraf, at Bornholm er i Virkeligheden slet ikke begunstiget med Hensyn til Statsskatterne i det hele, naar vi tage alt, hvad der svares. Men ganske vist med Hensyn til de Skatter, der foreslaas hævdede, er Bornholm begunstiget og faar som Følge deraf ikke nogen Fordel af den foreslaaede Skattereform.

Jeg haaber, at Udvalget — eller maaske det kan ske senere i et Fællesudvalg — vil overveje disse Forhold, som jeg her har gjort opmærksom paa. Naar man ophæver disse gamle Skatter, som foreslaaet her, kunde det synes ganske naturligt ogsaa at stryge Landgilden. Men det kan jo ogsaa ordnes paa andre Maader. Det skal jeg ikke indlade mig paa, det vil jeg ganske overlade til det ærede Udvalgs Overvejelse, hvorledes det mener, at det bedst kan imødekomme disse Ønsker. Jeg har ikke anset det for rigtigt paa Sagens nuværende Trin at stille Ændringsforslag, men haaber, at samtlige Forhold blive tagne under velvillig Overvejelse paa Sagens senere Trin.

Estrup: Jeg begærede Ordet nærmest for at kunne udtale en afvigende Mening om et Par Punkter, som det ærede 10de kongevalgte Medlem (H. N. Hansen) i Gaar drog frem. Jeg bruger forsigtigt det Udtryk: at udtale en afvigende Mening. Min Mening er selvfølgelig den, at rette Urigtigheder, som fremkom fra det ærede Medlems Side. Først vil jeg nævne, at det gælder en Udtalelse af ham, som allerede